

Helsingin luonnonsuojeluyhdistyksen mielipide Östersundomia koskevaan Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaehdotukseen

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys (Helsy) on perehtynyt vaihemaakuntakaavan aineistoihin ja lausuu kaavaehdotuksesta mielipiteenään seuraavaa.

Yleistä

Kaavaehdotus vaatii vielä merkittävää kehittämistä etenkin luontoalueiden huomioinnin osalta ennen kuin sitä kannattaa viedä poliittiseen hyväksymiskäsittelyyn.

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys on pettynyt siitä, että luonnonsuojelu- ja Natura-alueita sekä Sipoonkorven aluetta ei ole kunnioitettu maakuntakaavaehdotuksessa läheskään riittävästi. Lisäksi ekologiset yhteydet kansallispuistosta merialueiden Natura-alueille uhkaavat jäädä liian kapeiksi ja taajamatoimintojen alueiden puristukseen.

Ainoastaan Kasakallion kautta kulkeva ekologinen käytävä Porvarinlahdelle on edes jonkinlainen yritys huolehtia kyseisistä yhteyksistä, mutta sekin jää aivan riittämättömäksi, koska sen itäpuolelle suunnitellaan laajalle alueelle Salmenkallion metsien tilalle taajamatoimintojen aluetta, joka ulottuu Talosaareen asti ja on paikoitellen aivan Natura-alueissa kiinni.

Östersundomin metroyhteys

Helsy pitää raideliikenneyhteyttä Östersundomiin perusteltuna, jotta alueesta ei tule autoiluun perustuvaa taajamakeskusta. Raideliikenteenkin linjauksen on kuitenkin oltava sopusoinnussa luontoarvojen kanssa. Metroyhteys Salmenkallion kautta on kestävä, ja se tulee poistaa kaavasta ja oikaista metrolinja kulkemaan kahden ison väylän, Uuden Porvoontien ja Porvoonväylän välisellä alueella. Metroasema lähellä arvokkaita luonnonsuojelu- ja Natura-alueita on aiottuun tarkoitukseensa täysin sopimaton, eikä sen taloudellisen kannattavuuden edellyttämä rakentamismäärä ole mahdollinen Natura- ja muiden luonnonsuojelualueiden hallitsemalla Salmenkallion alueella. Kyseiset suojelualueet tarvitsevat riittävät suojavyöhykkeet. On syytä muistaa myös, että Östersundomin liitosalue on sen verran kaukana Helsingin keskustasta, että metromatka sinne kestää joka tapauksessa melko pitkään, eikä Salmenkallioon kannata siksikään rakentaa asemaa vähäistä matkustajamäärää varten.

Metron tulee kulkea maan alla ainakin luontoalueiden kohdalla, koska maanpäällinen metrorata katkaisisi ekologiset yhteydet tehokkaasti aitoineen ja sähkönsyöttöineen. Kaavalla pitää turvata myös, että metroa rakennettaessa ei sallita luonnon raivaamista. Metroasemat on sijoitettava niin, että niiden edellyttämä rakentaminen ei uhkaa arvokkaita luontoalueita.

Sipoonkorven kansallispuisto, sen ekologiset yhteydet ja Porvoonväylän pohjoispuoli

Sipoonkorven kansallispuisto olisi pitänyt alun perin perustaa niin, että se ulottuu merelle saakka. Vähintäänkin on turvattava ekologiset yhteydet kansallispuistosta merelle ja tärkeille Kasakallion, Porvarinlahden ja Mustavuoren luontoaluekokonaisuuksille. Tätä tukee myös Helsingin vihersormiajattelu, jossa Vuosaari -niminen vihersormi muodostaa keskeisen ekologisen yhteyden Vuosaaren eteläosista Mustavuoreen, jonka tulee jatkaa katkeamatta aina Sipoonkorpeen saakka.

Rakentamista osoitetaan myös liian lähelle Sipoonkorven kansallispuistoa. Porvoonväylän pohjoinen osa Storträskin kohdalla tulee jättää kokonaan luonto- ja virkistysalueeksi. Sipoonkorven kansallispuistossa, erityisesti Storträskin rannalla on voitava kokea olevansa luonnossa, eikä taajama-alueen viereisessä. Tämän sekä kansallispuiston luonnon takia vyöhyke on jätettävä nykyisenlaiseksi kallio- ja metsäalueeksi. Vastaavia erityisongelmia on myös kansallispuiston rajoilla, Hältingträskin pohjois- ja luoteispuolisilla metsäalueilla.

Rakentaminen ei pääsääntöisesti sovi myöskään muualle Porvoonväylän pohjoispuolisille alueille. Ainoastaan Landbon alueelle Knutersintien länsipuolelle sekä Puroniityn jo ennestään rakennetun alueen välittömään yhteyteen soveltuu lisärakentaminen.

Kansallispuistoon kiinteästi kuuluvat rakentamattomat metsät ja kalliot ovat samanlaisia luontoalueita kuin kansallispuistossa, ja ne tulee jättää sen suojavyöhykkeeksi luonnon ehdoilla hoidettavina virkistysalueina ja arvokkaimmat alueet tulee suojella mieluiten liittämällä kansallispuistoon.

Uuden Porvoontien eteläpuolinen alue

Mustavuoresta Porvarinlahteen ja edelleen Kasakallion kautta Talosaareen ja aina Koivuniemeen saakka ulottuu arvokas luontoaluekokonaisuus, joka on osin turvattu Natura- ja muilla luonnonsuojelualueilla. Nämä alueet tarvitsevat kunnan suojavyöhykkeen, eikä rakentaminen näille alueille sovi muualle kuin olemassa olevan rakennetun alueen välittömään läheisyyteen. Suojelualueiden ympärille tarvitaan riittävät suojavyöhykkeet, eikä maakuntakaavaehdotus turvaa niitä läheskään riittävästi.

Maakuntakaavan alueelle esittämässä maankäytössä tulisi huomioida myös tulvariskialueet. Näiden alueiden jättäminen rakentamisen ulkopuolelle viheralueeksi tukisi myös Östersundomin suojelualueiden linnustosuojelutavoitteita. Se vähentäisi myös Natura-alueiden suojelun yhtenä perusteena olevaan ruisrääkkään kohdistuvaa, merkittäväksi arvioitua haittaa. Samasta syystä rakentamisvaraus tulisi poistaa myös Mustavuoren lehtoon ja Porvarinlahden pohjukkaan suoraan liittyvältä Österängenin peltoalueelta.

Rakentamiseen ohjattavat alueet

Rakentaminen tulee keskittää pääosin Uuden Porvoontien ja Porvoonväylän väliselle alueelle, kuitenkin niin, että niidenkin läpi jätetään riittävän leveitä ekologisia käytäviä kansallispuiston ja merellisen luontoaluekokonaisuuden välille. Nämä kahden ison väylän välissä kulkevat ekologiset yhteydet tulee ohjata alueella olevien merkittävien kallio- ja

metsäalueiden kautta sekä niin, että Uuden Porvoontien eteläpuolella olevat luontoalueet muodostavat niiden kanssa luontevan ja yhtenäisen kokonaisuuden. Esimerkiksi Kasakallion kalliovyöhyke jatkuu myös Uuden Porvoontien pohjoispuolella yhtä komeina korkeina kallioina, jotka tulee ehdottomasti säästää osana ekologista käytävää. Koska tämän Uuden Porvoontien pohjoispuolinen metsäalue on Vantaan yleiskaavassa SL-varausta ja täyttää myös maakunnallisesti arvokkaan luontoalueen kriteerit, se tulisi osoittaa maakuntakaavassa suojelualuevarauksena.

Länsisalmen ja Östersundomin metroasemien ympäristöön tulee ohjata tiivistä ja korkeaa ekologista rakentamista. Liian väljä rakentaminen hajaantuu liian kauas metroasemista, ja aiheuttaa hyvin herkästi sen, että Östersundomista tulee autokaupunkia.

Luontojärjestöjen Varjokaava

Keskeiset pääkaupunkiseudun luontojärjestöt julkaisivat 28.4.2011 laatimansa varjokaavan, joka mahdollistaisi suunnilleen 50 000 asukkaan asuttamisen alueelle. Tämä vastaa sitä lukua, joka niihin aikoihin oli myös virallisten suunnitelmien lähtökohtana. Asumisen kerrosalatavoite on 1 575 000 k-m². Työpaikka-alueiden kerrosalatavoite on 330 000 k-m², joka vastaa noin 8 250 työpaikkaa.

Luonnonsuojelualueita kaava-alueella on noin 11,2 km², josta kansalaisjärjestöjen yhteisen kansallispuistorajauksen osuus on noin 9,8 km². Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueita kaava-alueella on noin 5,8 km². Varjokaavaan pääsee tutustumaan tarkemmin osoitteessa www.varjokaava.fi.

Vaikka Varjokaava onkin tehty yleiskaavatasoiseksi, sen esittämistä maankäyttövaihtoehtoja löytyy vinkkejä siitä, miten alueen maakuntakaavoitus kannattaisi toteuttaa, jotta saadaan aikaan toteuttamiskelpoista yleis- ja asemakaavoitusta.

Ylijäämämaiden loppusijoitusalueet

Pyrkimys sijoittaa ylijäämämaat Sipoonkorven metsämanneralueen eteläosaan, lähelle kansallispuistoa on täysin käsittämätön. Hältingträskin valuma-alueelle tai ylipäättään sen lähistölle kaavailtava ylijäämämaiden läjitysalue pilaisi merkittäviä metsälampimaisemia, joita ei Helsingissä ole ylen määrin. Porvoonväylän pohjoispuolelle Storträskin läheisyyteen suunnitellut läjitysalueet tarvelisivät kansallispuiston suojavyöhykettä ja aiheuttaisivat kansallispuiston kävijöiden parissa ihmetystä. Kansallispuistojen ja niiden suojavyöhykkeiden ei tulisi olla mitään joutomaita, joita voi käyttää tällaiseen alueita halveksivaan toimintaan.

Ylijäämämaiden sijoittamiseen sopia vaihtoehtoisia sijoituspaikkoja tulisi hakea laajemmalla alueelta keskittyen luontoalueiden sijasta jo voimakkaassa ihmiskäytössä olleisiin tai oleviin alueisiin.

Granö

Helsy kiittää, että Granö on jätetty pois taajamatoimintojen alueista eikä siltaakaan saareen ole merkitty kaavaan. Kaavaehdotuksessa koko saari on merkitty maakunnallisesti

merkittäväksi kulttuuriympäristöksi, mikä on saaren metsäisen luonteen huomioiden hieman outo ratkaisu. Esitämme, että saari kaavoitetaan pääosin virkistysalueeksi, mutta siten, että alueelta tiedossa olevat maakunnallisesti arvokkaat luontoalueet osoitetaan luo-alueina ja saaren rakennettu koillisosa sisällytetään arvokkaan kulttuuriympäristön rajaukseen.

Majvik

Majvikin alueella on runsaasti maakunnallisesti merkittäviä kohteita (Itä-Uudenmaan liiton MALU-selvitys) jotka ovat osoitettu kaavaehdotuksessa taajamarakentamiseen. Alueet tulisi osoittaa kaavassa säilyttävillä kaavamerkinnöillä.

Helsingissä 27.2.2015

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry

Jarmo Nieminen
Puheenjohtaja

Marja Rintala
järjestösihteeri